

Kerkdienst Janskerk 13 augustus 2017

Thema: Zoeken naar waarheid - Dominicaanse orde

Lezing: Psalm 25, 1-10

Voorganger: Harry Pals

Inleiding

De dominicaanse spiritualiteit is veelkleurig en niet makkelijk onder een noemer te brengen. De orde der predikheren is ontstaan in de 13e eeuw en is een van de bedelorden. Doel van de orde is de prediking en de zielzorg, met name in de opkomende steden. Niet zozeer het kloosterleven an sich, maar het staan en gaan in de wereld was hierbij van belang. Vorming en studie, het onderhouden van het gebedsleven, het kritisch nadenken over de maatschappij, en het daarover met anderen van gedachten wisselen zijn belangrijke elementen van het dominicaanse leven. Een van de kernwoorden is daarom 'veritas', waarheid. Het zoeken naar wat waar en goed is, naar dat wat leidt naar het leven en niet naar de dood. Het bevragen van de samenleving, maar ook van de Bijbel en de traditie, om zo sporen van God te vinden als bron van alle Leven. Bekende dominicanen zijn, naast Dominicus, de stichter, onder anderen Thomas van Aquino, Albertus de Grote, Meister Eckhardt en Catharina van Siena. Bartolomé de las Casas en Francisco de Vitoria, twee Spaanse dominicanen uit de 16e eeuw, doordachten de theologische en juridische implicaties van de ontdekking van tot dan toe voor hen onbekende mensen in de Nieuwe Wereld. Zij staan daardoor mede aan de basis van het moderne spreken over het volkerenrecht en de mensenrechten.

Dominicaanse kloosters staan onder andere in Rotterdam en Huissen. Lange tijd waren de dominicanen ook hier aanwezig in de stad, tegenwoordig zijn ook lekendominicanen onder andere in Utrecht actief.

Wat roept het woord waarheid bij ons op? Op welke manier komt dat terug in psalm 25 waar waarheid en goed, rechtvaardig leven samen gezocht worden?

Overweging

Waarheid, dat Dominicaanse kernbegrip waar ook de psalm op uitloopt...

'Wat is waarheid?', vroeg de Romeinse stadhouder Pilatus sceptisch, en gaf toen Jezus over aan de kruisdood. De waarheid is in onze wereld maar al te vaak de hardheid van de taal van de dode en dodelijke feiten, onontkoombaar voor de onmachtigen, door de machtigen te manipuleren. Waarheid als macht, die onze wereld meesleurt in geweld – lees de krant. De waarheid van onze dagen is dat de wereldmachten allang hun kernwapens hadden moeten afschaffen...

Dominicanen hebben altijd de waarheid willen *zoeken*, als iets dat niet eeuwig vastligt, maar vóór ons ligt, in de toekomst verborgen. Dominicanen zijn spoorzoekers.

Zo hebben zij de traditie van de bijbelse verhalen en liederen opgepakt. Daarin bestaat geen ijzeren waarheid, maar is waarheid *waarachtigheid* – d.w.z. waarheid waar je op aan kunt, betrouwbaarheid. Waarheid heeft dus met een relatie te maken, waarin mensen elkaar de waarheid vertellen door betrouwbaar te zijn voor elkaar.

De psalm die we hoorden zingt daarvan. Daarin wordt waarheid ten nauwste verbonden met trouw. Dat is een relatiewoord, een woord dat hoort bij een verbond.

God begint: "Komen wil de Ene langs de paden van vriendschap en trouw", vertaalt de Naardense Bijbel het laatste vers – wat een prachtige zin, een geweldige waarheid, je ziet het a.h.w. voor je: "Komen wil de Ene langs de paden van vriendschap en trouw". We *ontvangen* de waarheid over ons leven: dat we Gods schepselen zijn, dat wil zeggen: gewilde, geliefde mensen - dat is ten diepste de waarheid van ons leven. En dan zijn *wij* aan de beurt, met onze reactie: dat we daar ons leven zoeken, trouw zijn aan Gods

verbond met ons. Heel de psalm verwoordt de gebedshouding die daarbij hoort: het open staan voor Gods wegen, voor het leren daarvan. Want die waarheid van God uit bezit je nooit. Die moet je steeds weer ontvangen, met open oren en ogen, door lerend te leven, je de bijbelse levenshouding steeds weer en meer eigen te make

Zo is in het bijbelse verhaal waarheid een zoektocht, een dynamische worsteling, het gaan van een weg waarin je samen proefondervindelijk ontdekt wat betrouwbaar is, waar je op aan kunt.

Dat typeert Dominicanen in de geschiedenis. Vanuit de zoektocht naar waarheid legden ze nadruk op prediking en zielzorg. Daarin was er zowel aandacht voor de ziel als aandacht voor de samenleving, het maatschappelijk debat. Altijd uit op het vinden van sporen van God in samenleving en mensen.

In het verscheurde en chaotische Irak van dit moment legt de Dominicaan bisschop Mirkis deze waarheid kritisch in het midden: Christenen moeten per definitie open gemeenschappen zijn, want: "niet eredienst is het belangrijkste; dat hebben wij nodig, maar daar gaat het niet om. Het gaat erom richting Gods Rijk te leven, daarvoor zijn gerechtigheid, vergeven, verzoenen van groot belang. En dat kun je alleen maar als je heel goed weet waarin jij zelf en jouw groep zondig is. In die erkenning begint je vermogen de ander lief te hebben, nog voordat die een heilige is." [uit een rondzendmail van Yosé Höhne Sparboth]

Deze nuchtere en zelfkritische insteek is typerend voor Dominicanen, de eeuwen door. Daarvan zullen we straks horen in 5 momenten uit de geschiedenis van de Dominicanen, vanaf de stichter Dominicus tot in onze moderne tijd. De zoektocht naar genadige waarheid, naar waarachtigheid, gaat altijd door. Want 'steeds weer zoeken mijn ogen naar U'.